כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בחוקותי ■ כ"ד אייר ה'תשע"ב ■ 16.05.2012 ■ גליון מס' 173

גלגולה של "חאלאקה"

■ רבי חיים ויטל מעיד שהאריז"ל סיפר את בנו בן השלוש בקבר רבי שמעון בר יוחאי, ומאז ועד היום מסתפרים אלפי קטנטנים בל"ג בעומר במירון ולא רק בל"ג בעומר אלא לאורך ימות השנה ■ הרה"ג ר' שמואל ברוך גנוט שליט"א, מחה"ס 'שלהי דקייטא' ו'ויאמר שמואל', מנסה לברר את מקור מנהג ה"חאלאקה" ■

עשרות זאטוטים בני שלוש הרוכבים על כתפי אבותיהם, זוהי תופעה נפוצה בקבר רשב"י, וביחוד בל"ג בעומר ובז' אדר, יום פטירת משה רבנו ע"ה. הקטנטנים מסתפרים ואימותיהן מחלקות לסובבים עוגות ומשקה, ברוב דיצה וחדווה. המקור המשמעותי ביותר, כנראה, למנהג "החאלאקה" (תספורת בערבית) במירון, הוא עדותו של רבנו חיים ויטל זצ"ל (שער הכוונות דף כ"ז), הכותב כך: "והרב רבי יונתן סאניש העיד לי שקודם שהלכתי ללמוד אצל מורי ז"ל, הוליך רבנו האריז"ל את בנו הקטן לשם עם כל בני ביתו, ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה". מנהג ה"חאלאקה" והתספורת בגיל שלוש, בליווי שירה ושמחה, מובא גם בשו"ת הרדב"ז (ח"ב תר"ח), בספרים "מזבח אדמה", "משנת חסידים", שו"ת "פעולת צדיק" ובספרים רבים נוספים מפוסקים ספרדים. המנהג התפשט ככל הנראה בקהילות רבות אצל בני עדות המזרח, ולימים אימצוהו בחום גם קהילות החסידים, וכפי שכתב בשו"ת ערוגת הבושם, ש"כך נהגו חסידים ואנשי מעשה לשהות את תגלחת בניהם הקטנים עד לגיל שלוש שנים, ומנהגם תורה הוא". ב"ערוגת הבושם" מובאים סימוכין למנהג מדברי המדרש בפרשת קדושים, שבו נאמר: "שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל", שעדיין אין הילד יכול לדבר היטב, "ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לה'", שאז מתחיל הילד ללמוד פסוקים קדושים מהתורה. הגאון רבי מנשה קליין שליט"א (בשו"ת משנה הלכות) מספר על מנהג קדום לספר את הקטנים בקבר שמואל הנביא.

רבי יהודה ליב מפלטישאן בעל "טל ירושלים", חסיד רוזין שעלה לירושלים, מספר שהספרדים נהגו לעשות לילדיהם תגלחת בקבר שמעון הצדיק: "תגלחת שלהם, שקורין "חאלקין" ופה עיר הקודש בימי הקיץ, הספרדים הולכים על קבר שמעון הצדיק, ובימי החורף לוקחים לקטן לבית הכנסת ועושים תגלחת בשמחה ובמשתה, מה שאחינו בני ארץ ישראל שבחוץ לארץ אין יודעים מזה כלום, ואנשים פשוטים, עמי הארץ, אם באים לכאן, שואלים: מה העבודה הזאת לכם?"

המנהג לעשות "חאלאקה" בקבר רבי שמעון מובא גם בספר "עליית הארץ" (שיצא לאור בשנת תרל"ג). מחברו רבי מנחם מנדל מקמניץ מספר, ש"בנים קטנים הצריכים לגוז שיער בפעם הראשונה, אין גוזזים שערותיו בביתם, אלא ממתינים להילולת רשב"י. באים הנשים ומביאים שם בניהם וכל אחת מביאה נר גדול כמדת בנה, ומתחיל החכם לגזוז קצת, ואחר כך משלמת אמו הגזיזה ולעשות לו פאת הראש. ובליל ל"ד בעומר עושים כך לכבוד רבי אליעזר בנו גם שם עמו. ובליל השלישי הולכים לקבר רבי יוחנן הסנדלר וגם שם עושים כך". לעומתו מספר רבי יוסף שוואַרץ, בעל "תבואת הארץ", שבני ירושלים שאינם יכולים להגיע למירון מספרים את ילדיהם בל"ג בעומר במערת כלבא שבוע ובמערת שבעים הסנהדרין.

טעם על-פי הנסתר

בשו"ת דברי יציב (יו"ד קל"ג) נכתב שהמנהג להסתפר דווקא כשהילד נהיה בן שלוש יש לו טעמים על-פי תורת הנסתר. הרבי מצאנז זצ"ל (שו"ת דברי יציב שם) מחדש טעם נאה לשמחה שמקובל לעשות עם התספורת. הגמרא במסכת נזיר (נ"ז, ע"ב) מספרת שר' אדא בר אהבה ראה את בניו הקטנים של רב הונא כשכל ראשם מגולח, כולל מקום הפאות. שאל רב אדא את רב הונא מי מגלח אותם כך, והשיב לו רב הונא שאשתו, ששמה חובה, מגלחתם כך. קיללו רב אדא ש"חובה תקברינון

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מרובים העושים את התורה
לפי הכתוב: "ורדפו מכם חמישה מאה" החשבון הוא שהאחד ירדוף עשרים, ובהמשך התורה...
המשך בעמ' 2

וקרא זה אל זה ואמר / תגובות 4 ביולי יום חג ליהודים?
הדבר הנכון היחיד - לדעתי - במאמרו (בסוד שיח, פרשת בהר) של הרב רפי אוסטרוף הוא...

אחריותו של הציבור הדתי
כבודו בא בטענות למדינת ישראל, על העוול שהיא עושה למתיישבים, לקציני דתיים וכו'...
המשך בעמ' 4

שו"ת קיץ
שאלה: האם בחג השבועות, הלכות ההפרדה שבין מאכלי חלב למאכלי בשר שונות משאר ימות השנה?...
המשך בעמ' 7

סיפור לשבת
הרה"ק רבי מרדכי, המגיד מטשערנאביל זי"ע
שמעתי מזקן חסיד א' ע"ה, ששמע מאחד מחסידי סקווירא מהדור הקודם, ושמו הרה"ח ר' נחום מאטיל ע"ה...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ מקור המנהג להתיז איש על רעהו מים בחג השבועות
■ "ונהרו החסידים להרבנית"
■ והוי דן את כל האדם לכף זכות
המשך בעמ' 7

לבניה". קללתו התקיימה וכל בניו של רב הונא נפטרו על פניו, נמצא - כך כתב כ"ק אדמו"ר מצאנז זצ"ל - שהמספר את בניו לפי ההלכה מצילם ממוות, ולכן עושים משתה ושמחה...

יצוין שהמנהג להסתפר בגיל שלוש מופיע כבר בספר ההלכתי פסקי ההלכה "שערי תשובה" (סימן תקל"ז), ומנהג זה אכן התפשט בכל תפוצות ישראל.

המערערים

יש האומרים שהסיפור על ה"חאלאקה" של בן הארי"י הקדוש תמוה, שכן האריז"ל נהג שלא להסתפר בכל ימי ספירת העומר, כולל בל"ג בעומר (שער הכוונות שם), ואכן, כמה מגדולי דורו של האר"י הקדוש נמנעו מלהזכיר את המנהג להסתפר בל"ג בעומר. כך גם ספר "סדר היום" מתקופת האר"י אינו מזכיר כלל את מנהג העלייה לקבר רשב"י בל"ג בעומר ואת מנהג התספורת ביום זה. רבה של ירושלים, רבי שמואל גרמיזן זצ"ל, בעל "משפטי צדק", כותב: "אני לא ידעתי מה שורש מצווה זו להסתפר על קברי הצדיקים. והלוא אפילו הביקור בבית הקברות להשתטח על קברי הצדיקים איני יודע מה מצווה יש בדבר, לולא שכתב רבי חיים ויטל שיש עיקר בביקור בקברי צדיקים, אך להסתפר לא שמענו". בספר "נטעי גבריאל" מוזכר שישנם הנמנעים מ"חאלאקה" בגיל שלוש, משום שמדובר כ... מנהג ידוע בתרבויות ואומות נוכריות. גם ספר "שורשי מנהגי אשכנז" מספר שתספורת בגיל זה נהוגה אצל לא-יהודים במדינות שונות באסיה, בצפון אפריקה, בדרום אמריקה ובמדינות מוסלמיות רבות. לדעת "שורשי מנהגי אשכנז", מנהג ה"חאלאקה" לא התקבל כלל ביהדות אשכנז וליטא, משום חשש ל"חוקות הגויים".

רבי יעקב ספיר, בעל "אבן ספיר", מספר שה"חאלאקה" הייתה נהוגה באחת הכתות בהודו, ש"הרבו באמונות הבל ופעולות הזיות, מעונן מנחש ומכשף, עד שרבים מבני ישראל אלה התערבו בגויי הארץ עובדי האלילים ולמדו ממעשיהם ומנהגיהם". באשכנז הסתפרו הילדים בגיל 3 חודשים, והמהרי"ל, גדול מייסדי המנהגים, כותב שמנהג בני ריינוס להסתפר לכל המאוחר בגיל 13 שבועות...

בספר "שורשי מנהגי אשכנז", המביא מנהגים רבים של קהילות שונות מהעולם כולו, שסיפרו את הקטנים בגילים שונים, כמו בגיל 9 חודשים (מנהג מרוקו), שנתיים (מנהג תימן) או בגיל חמש (שלמי ציבור סימן תקל"א).

ולנו לא נותר אלא לסכם ולומר שראוי שכל אחד ידבק במנהגי אבותיו, למען שמו הגדול ולמען קדושתו וכבודו של רבי שמעון בר יוחאי, אשר תורתו מאירה לנו ומאירה את עינינו.

פרשת בחקתי

מרובים העושים את התורה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

לפי הכתוב: "ורדפו מכם חמישה מאה" החשבון הוא שהאחד ירדוף עשרים, ובהמשך התורה נאמר: "ומאה מכם רבבה ירדופו" לפי החשבון הזה כל אחד ירדוף מאה, ועל כך שואל רש"י: "וכך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא 'מאה מכם שני אלפים ירדופו'?". ומסיק מכאן רש"י: **"אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובין העושין את התורה"**. לפי הכלל הזה הרי ככל שכמות לומדי התורה גדילה כך צריכה התוצאה הרוחנית להיות מקיפה יותר, וניצחון האמונה על הכפירה היה צריך יותר להראות בשטח, אך לא תמיד כך הדבר. הנה רבי יוחנן בן זכאי כשראה שהחורבן קרב ובא, בניסיונו להציל את שארית הפליטה, ביקש את יבנה וחכמיה, **קומץ קטן של לומדי תורה**, וממנה החל לשקם את "עולם התורה" שחרב. ואכן בתחילת דרכו של ריב"ז האירה לו ההצלחה פנים, יבנה הפכה למרכז התורה וחכמיה למנהיגות הרוחנית של שארית הפליטה, וכך נמשך הדבר עד ימיו של רבי עקיבא, אשר העמיד תלמידים הרבה כמו שמסופר במסכת יבמות (סב ב): **"שנים עשר אלף זוגות תלמידים** היו לו לרבי עקיבא, מגבת ועד אנטיפרס" והנה לא זו בלבד שהכמות התורנית הגדולה הזו של רבי עקיבא לא גרמה לפריחת התורה אלא התוצאה היתה הפוכה ש**"כולם מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם"**.

ורבים שואלים: הרי רבי עקיבא רבם של אותם עשרים וארבעה אלף תלמידים שלא נהגו כבוד זה לזה, והוא שאמר: **"ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה"**, ובודאי תלמידיו התחנכו על הכלל הגדול הזה, ורוממות 'אהבת ישראל' היתה בגרונם, ואם כך כיצד בשעת מבחן לא היו תלמידיו נאמנים לדגל האהבה שאותו נשאו ברמה, ולא נהגו כבוד זה לזה? ראיתי הסבר יפה של הרבי מלובאויץ רמ"מ שניארסון (ליקוטי שיחות, ל"ג בעומר) שביאר על פי הכלל (במד"ר פר' כא): "כשם שאין פרצופיהם דומים זה לזה, כך אין דעתן שוין זה לזה", ובודאי כלל זה חל גם על תלמידי רבי עקיבא, שכל **אחד ואחד השיג את תורתו של רבם לפי דרכו ודעתו**, אבל כל אחד מהם לאחר שלמד החליט שהפירוש האמיתי של דברי רבי עקיבא הוא **רק כפי שהוא הבין אותם**, ולכן כאשר שמע שחברו מוסר את דברי רבם באופן שונה -ובלתי נכון לפי דעתו- לא היה יכול לנהוג בו כבוד והערכה, שהרי לדעתו הוא מסלף את דברי הרב בלומדו אותו באופן מוטעה, ואיך אפשר לנהוג בו כבוד.

והנה דוקא רבי יוחנן בן זכאי הוא שידע לעודד כל אחד מתלמידיו שיבקש את דרכו היחודית לפי הבנתו האישית, ועל כן אמר לחמשת תלמידיו (אבות פ"ב יג): **"צאו וראו איזו דרך טובה שידבק בה האדם"** וכל אחד מהם החזיר לו תשובה אחרת. האחד 'עין טובה', האחר 'חבר טוב', השלישי 'שכן טוב', הרביעי 'הרואה את הנולד', והאחרון 'לב טוב', ורק בדרך זו הצליח רבי יוחנן בן זכאי לשקם מחדש את 'עולם התורה' שלאחר החורבן. ואף רבי עקיבא לאחר שראה את הכישלון של עשרים וארבעה אלף תלמידיו, בבואו לשקם מחדש את

מפעלו התורני, העמיד שבעה תלמידים וציוה עליהם: "**ראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה - אתם לא תהיו כן**" (קה"ר יא). כי רק חבורת לומדי תורה **ה'מפרגנת'** זו לזו ומכבדת האחת את זולתה רק היא המסוגלת להצליח. וכמו בימים ההם גם בזמן הזה, אחרי חורבנו של 'עולם התורה' בשואה שפקדה את עמנו, שוב היה עולמנו שמם מתורה עד שנתחוללה המהפכה התורנית של דורנו שמילאה ארץ ישראל תורה, והצלחתה של מהפיכה זו מותנת **רק אם לומדי התורה ינהגו כבוד זה לזה, ועיניהם לא תהיה צרה בתורה זה לזה**.

וקרא זה אל זה ואמר — תגובות

4 ביולי יום חג ליהודים?

/ הרב י. פרידמן

הדבר הנכון היחיד - לדעתי - במאמרו (בסוד שיח, פרשת בהר) של הרב רפי אוסטרוף הוא, שבשבועון "בסוד שיח" יש מקום למגוון רחב של דעות, ואפשר לכבד ולהעריך אחד את רעהו גם כשהדעות חלוקות.

אי לכך אתכבד להשיב על טענתו "השגויה" שה' באייר הוא יום חג יהודי, שעלינו לחוג אותו ולציינו בתפילותינו.

בהמשך המאמר אצטט משפטים ממאמרו של אוסטרוף ואשיב עליהם, אך תחילה ברצוני להזכיר לו מספר עובדות היסטוריות.

בדברי ימי הציונות מצויינים בגאוה "העליות" לארץ ישראל. העלייה הראשונה בשנת 1881 וכו' עד ימינו אנו. כשכוונת הציון הזה, הוא "להוכיח" שעליות ציוניות אלו, הן הביאו את יהדות הגולה לארץ ישראל, והן היוו הבסיס לכינונה של המדינה.

העובדות אינן כך, כי עוד טרם שנולד "החזון" הציוני, עוד טרם שהוריו של הרצל נולדו, ועוד טרם שהחלה תנועת ההשכלה - שהיא הורתה של התנועה הציונית, היו עליות גדולות ומכובדות מאירופה, וממדינות ערב, של מאות יהודים שומרי תורה ומצוות, ובראשם רבנים מופלגים: בשנת 1700 עלה רבי יהודה חסיד בראש קבוצת תלמידים. בשנת 1777 עלתה קבוצה גדולה של תלמידי המגיד ממזריץ', בשנת 1800 עלה רבי מנחם מנדל משקלוב בראש קבוצה גדולה מתלמידי הגר"א. ב-1816 עליה נוספת. 1838 עליה נוספת. ועוד יהודים רבים שהגיעו שלא בעליות מאורגנות.

העולים הצטרפו כל אחד במקומו, לקבוצות גדולות שכבר היו בארץ ישראל, והם אלה שהקימו וחידשו את הישוב היהודי בירושלים, בטבריה, צפת, חברון, ולאחמ"כ כוננו את מוצא, ואת פתח תקוה, ועוד.

הם גם ייסדו מוסדות לתפארת, תלמודי תורה בירושלים, ישיבות, כוללים, בתי יתומים, ואף בתי חולים.

הם גאלו אדמות מהערבים, את נבי סמואל לדוגמא, שכונות שלמות בחברון, ועוד רבות ביישובי הגליל.

מעולם, לא היו להם כל בעיות עם שכניהם הערבים, ובכלל, שלטון הערבים על יהודים בכל מקום, כונה תור הזהב, כל הצרות והרדיפות מבני ישמעאל החלו רק לאחר "החזון" הציוני.

אם כן, היהדות החרדית הייתה ציונית הרבה יותר ממבקריה, ועוד לפני אותם אלה המתיימרים להיקרא "ציונים", מאלה שבעבור "מדינה לאומית", הסכינו למחוק את כל תרי"ב המצוות האחרות.

גם בעיית "הספר הלבן" התעוררה רק בעקבות הלחץ הערבי, שהיא תוצאה מהחזון הציוני, כשהערבים עצמם שלטו בארץ, הם לא מנעו מיהודים לעלות לארץ ישראל, ולהתיישב בה. אך כשהחלו דיבורים על "מדינת לאום", או אז החלו הערבים להפעיל לחץ על האנגלים שכבר שלטו בארץ אחר מלחמת העולם הראשונה, ובכך הצליחו למנוע עליה המונית. ומי יודע, אם ללא "החזון" הציוני, והלחץ הערבי שבא בעקבותיו, היו ניצולים חייהם של מאות אלפי יהודים במלחמת העולם השנייה, כשהיה להם לאן להימלט?

מבחינתה של היהדות החרדית שקדמה לציונים ביישוב ארץ ישראלּ מחללי התורה ומצוותיה רק הפריעו לה בעבודת הקודש של הפרחת השממה בארץ ישראל, והיא עשתה זאת טוב מאוד, אמנם באיטיות, אך ביסודיות, בלעדי "הציונים".

ואם כן, כיום, כל הציבור החרדי מסכים, שבריאתה ויצירתה של המדינה היהודית בחטא ובטעות יסודה.

ההבדל הוא רק בהתייחסות בדיעבד.

רוב הציבור החרדי סבור, כי בדיעבד היות שהמדינה קיימת, עלינו לחיות איתה, לא לחגוג את הקמתה, אך להכיר במציאותה. לעומת זאת מיעוט - פלג הנטורי קרתא סבור, שאף בדיעבד עלינו לא להכיר בה, ולהתאבל ביום הקמתה.

זו הייתה רק הקדמה היסטורית ונקודתית, ועתה אתייחס למאמר עצמו:

אוסטרוף טוען: שכינונה של מדינת היהודים הביאה לפריחה בעולם התורה, שכביכול לא היה קיים קודם לכן, ומנע עלילות דם ופוגרומים וגירוש יהודים, ויהודים יכולים ללכת חופשי ברחובות העיר ללא חשש שימשכו בפאותיהם וכו'.

ראשית, זאת התורה לא תהא מוחלפת ואין לנו שיור רק התורה הזאת, עולם התורה פרח בכל דור בצורה כזו או אחרת, עולם התורה פורח גם בארה"ב (שם יש לא פחות לומדי תורה מבישראל), באירופה, ובכל מקום בו יש יהודים.

עלילות דם אכן אינן קיימות יותר באף מקום בעולם, מלבד במקום אחד, במדינת ישראל. כמעט בכל יום כשאתה מאזין לתשקורת, הנך שומע עלילות דם חדשות כנגד שלומי אמוני ישראל, הסתה ופגיעה נוראה בכל מה שמסמלת תורת ישראל - שלטענתך פורחת תחת השלטון הציוני.

פוגרומים וגירוש יהודים מבתיהם, אף הם לא מתרחשים באף מקום בעולם, מלבד במדינת ישראל.

גזירת פאותיהם של יהודים, אכן התרחשה אך ורק במדינת ישראל, בעליות היהודים מאירופה (ילדי טהרן), ובעליות מתימן ומארצות המזרח, כשמכונת השמד של הממסד הציוני, עבדה שעות נוספות, להעביר אלפי יהודים על דתם ודעת קונם.

ועוד לא נגענו בחטיפת ילדי יהודים, שאכן אירעו בשנות האינקוויזיציה בספרד ופורטוגל, ו"להבדיל" במדינת היהודים בחטיפת ילדי תימן.

אין חג על כליון רוחני, אין חג על מכונת הרס והרג רוחנית, גדול המחטיאו יותר מן ההורגו.

ואם על רווחה כלכלית צריכים אנו לחגוג, אם על דמוקרטיה צריכים אנו להלל, אזי יום 4 ביולי חג העצמאות האמריקאי אינו פחות חשוב בעבור יהדות העולם. יהדות ארה"ב פורחת ומסגסגת בעקבות יום זה, ואף מדינת הציונים בארץ ישראל, חיה ונושמת בעקבות אירוע היסטורי זה.

הגמרא במסכת מגילה שואלת, מדוע לא תקנו לומר הלל בחג הפורים, וכפי שתקנו מאוחר יותר בחנוכה? והתירוץ הוא, שהיות ועדיין נמצאים תחת שלטונו של אחשוורוש, קרי בגלות, ואין מקום לאמירת הלל. לעומת זאת בחנוכה, היה שלטון יהודי ובית המקדש השני בארץ ישראל.

הלל וחג מקיימים רק כשיש שלטון יהודי ובית המקדש בארץ ישראל, כיום אין לנו בית מקדש לדאבוננו, ואף שלטון יהודי אין, יש לנו ערב רב ואספסוף של עוקרי דת, עם חוקה אנגלית-טורקית, ועליה צריכים אנו לחגוג? אותה צריכים אנו להלל עם ברכה והוצאת שם שמים לבטלה?

תפילה לשלומם של חיילי הצבא על שריה ויועציה, אומרים אנו בכל שני וחמישי אחר קריאת התורה: אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וכו'.

בסיום מאמרו טען אוסטרוף ששנות קיום המדינה, היו 64 השנים היחידות שלא אירע כל פוגרום ולא נשפך דם יהודי בעולם.

אסיים בשאלה רטורית: כמה דם יהודי נשפך במדינת היהודים בשנים אלו?

דומני שב-64 השנים הללו, העולם לא היה בסערת מלחמות, ולא נשפך בהן דם יהודי, כפי שנשפך למרבה הצער ב-64 שנים אלו במדינת ישראל.

אסיים בשורת הסיום של אוסטרוף: קבל את האמת ממי שאמרה.

רשימתו של הרב פרידמן הועברה אל הרב יעקב הלוי פילבר שליט"א לתגובה, והנה דבריו:

כבר כתב הגר"א בפירושו ל"תיקוני זהר" (תיקון כא דף נ ב): "דהשם יתברך שונא המקטרג על בניו אף הקדושים כמ"ש ובידו רצפה וכיוצא".וכוונתו לנביא ישעיה ואחרים כמו משה רבנו אליהו ועוד. מה אומר על מי שמכנה את המוני בית ישראל: "ערב רב ואספסוף של עוקרי דת".

המדהים במסמך שלו שבכל שני העמודים אין הקב"ה מופיע מלבד בכל התהליך של קיבוץ גלויות המתרחש בתקופתנו. וכן אין כל ציטוט מהמקורות (וכל כולו תחושות בטן עם סילופים הסטוריים)

המקום היחידי בו הוא מצטט הוא ממסכת מגילה והוא מסולף. הוא כותב שלא אומרים הלל בלי בית המקדש דבר שאינו מופיע בגמרא. הגמרא שם לא מזכירה לא את חנוכה ולא את בית המקדש.

אני מציע לכותב ללמוד את פרק לו שבספר יחזקאל איך הקב"ה מוביל את הגאולה של עם ישראל.

אחריותו של הציבור הדתי

(תשובה לעו"ד שמחה רוטמן)

כבודו בא בטענות למדינת ישראל, על העוול שהיא עושה למתיישבים, לקצינים דתיים וכו' אין ספק שהטענות במקומן ואכן מכעיסות ומתסכלות מאד.

אך מי הוא האחראי לזה?

הלא לציבור הדתי והחרדי בישראל אחריות שווה לכך אם לא יותר מכך.

לו הציבור החרדי היה מתגייס לצבא, האם היתה בכלל אפשרות לקיים 'שירת נשים'?

לו הציבור החרדי היה תומך בהתישבות בהמוניו, האם היתה אפשרות לגירוש (לא כל שכן שהמפלגות החרדיות נתנו לכך יד)?

הכיצד אפשר לבוא בביקורת, כאשר ידינו עצמה במעל?

אני חושב שכל אדם ישר יודה, שלו כל הציבור הדתי היה מתאחד במפלגה אחת, זו היתה המפלגה הגדולה בכנסת.

מי מונע מאיתנו להנהיג את המדינה באור תורת ה'?

האם אפשר להמעיט בהודיה, כאשר אנו, במו ידינו, לא נותנים מקום לברכת ה' עלינו?

חגיגת יום העצמאות היא על האפשרות והעצמאות לעשות כרצוננו כאשר הציבור הדתי והחרדי עמד ברובו מנגד לתנועה הציונית וממשיך (בחלקו) בעמדתו שלא לקחת אחריות ציבורית על הנעשה במדינה, אין זה אומר שהאפשרות לא קיימת, היא קיימת אלא שאנו חרדים מלממש אותה. על כן, ביום העצמאות אני אומר בשמחה הלל שלם בברכה על כך שנגאלנו ממות לחיים ויצאנו מעבדות לחירות ושוב איננו עבדי אחשורוש או כל שלטון זר אחר אלא אנו בני חורין לעצמינו.

ויחד עם זה, אני מתפלל לאחדות בתוך עם ישראל בכלל, ובין תלמידי החכמים שבדור בפרט. אחדות זו, היא היא אשר תאפשר בע"ה את הקמת יסוד כסא ה' בעולם ואת הגאולה האמיתית והשלמה במהרה בימינו.

"ואם נחרבנו, ונחרב העולם עמנו, על ידי שנאת חנם, נשוב להבנות, והעולם עמנו יבנה, על ידי אהבת חנם" (אורות הקודש ד למרן הרב קוק זצ"ל)

טוביה שלמה בר אילן
מכון 'ארץ חמדה'
ירושלים ת"ו

סיפור לשבת

הילולא דצדיקיא (אייר):

הרה"ק רבי מרדכי, המגיד מטשערנאביל זי"ע

שמעתי מזקן חסיד א' ע"ה, ששמע מאחד מחסידי סקווירא מהדור הקודם, ושמו הרה"ח ר' נחום מאטיל ע"ה, שפעם אחת ביקשו האנשים מסקווירא את הרה"ק רבי איציקל מסקווירא זי"ע, שיקדש שמה את בית החיים. שלח הרה"ק מסקווירא לאחיו הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע שיעשה זאת, ושאל האם יקדש? ציוה לו אחיו הרה"ק ר' אהרן שיקדש הבית החיים, ושיבקש כסף (יעוויי' בשדה חמד אסי"ד מערכת אבלות אות פ"ג, שכתב שמעתי שנוהגים בערי אשכנז דאם באים להוסיף על הקברות, שולחים אחרי צדיק מפורסם שבדור ומעטרים אותו בזהובים שיבוא אליהם). אמר הרה"ק ר' איציקל בזה"ל: "אחי (הרה"ק ר' אהרן) ווען ער בעט זיך אויס געלט (כאשר הוא מבקש כסף), כל כוונתו רק לשם שמים, אבער ווי קומט עס צום טאטען (ברם, אין זה מגיע למעלתו של האבא) (הכוונה להרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל), אבא היה יכול להיכנס לחנות של טיכלעך (מטפחות, כיסויי ראש), וליקח סודר אחד ויאמר שזה שייך לשורש נשמתו, והיה יכול אפילו לשיר הניגון ששר האומן בשעה שתפר הסודר".

(הג"ר ישראל חיים אשרי, שיח זקנים, ח"א, עמ' נ"ד)

*

סיפר כ"ק אדמו"ר ה'ברך משה' מסאטמער זצ"ל: שמעתי מזקנתי הרבנית הצ' מראצפערט, ששמעה מאביה הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנסטייפעל זי"ע, ששמע מזקנו הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע: ידוע שדרך הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, היה לפרנס הצדיקים הנסתרים שבדור, שלא היו נודעים לשום אדם מי המה. ודרכו בקודש היה לישב כל היום בטלית ותפילין, ולא היה שום איש יכול להיכנס אליו להפריעו מעבודת הק', רק בשעת תפילת מנחה הסיר הטלית והתפילין מעליו, ואז טעם קצת מהאוכל שהוכן לו והיה מקבל אנשים.

ופעם אחת כשהתאכסן חוץ לביתו, הגיעה עגלה וירד ממנה אדם גבוה בעל צורה, ולא ביקש רשות מהשמש, רק תיכף דפק על הדלת והרה"ק מטשערנאביל קבלו בשמחה ובספר פנים יפות, והתבודד עמו, ואח"כ ליווה אותו החוצה, והיה הדבר לפלא בעיני אנ"ש. אחר תפילת מנחה, הרהיב עוז אחד מהמקורבים לשאול, מי היה האיש הזה אשר בזמן שאין הרבי מקבל שום אדם, קבלו בספר פנים יפות. והשיב הרבי: "בכל דור ודור, יש צדיק אחד שראוי לו להיות משיח בעת שיעלה רצון מאת הבורא ב"ה, ובדור הזה האיש הנ"ל הוא היה הראוי לזה, אבל צריך גם כן להסכמת צדיקי הדור, ולכן בא אלי לבקש הסכמתי". שאל המקורב את הרבי, אם נתן לו הסכמה? והשיב הרה"ק "לא, כי משיח כזה הבא מעצמו לשאול הסכמה, במשיח כזה איני חפץ, כי מקודם צריך הוא להמתין עד שהבורא כל העולם יבחר בו, ואח"כ יסכימו עליו צדיקי הדור.

(מפיהם ומפי כתבם, ח"א, עמ' ל"ח)

*

סיפר אדמו"ר הרה"ק ר"מ מלויעב זצוק"ל: פעם חזר הרה"ק המגיד מטשערנאביל מאחד מנסיעותיו הקדושות, אנשי הבית כבר המתינו בקוצר רוח לשובו, בתקוה שע"י המעות שיביא עמו, יוכלו לסלק את החובות הגדולים מהוצאות חצר הקודש. אך מיד כשהגיע המגיד מטשערנאביל לביתו נאוה קודש, נתברר שאין עליו מעות כלל לסלק את החובות, כי כבר חילק הכל לצדקה, כאשר נודע להם הדבר, נכנסו אליו לומר את מועקת לבבם.

ויהי כשמוע המגיד מטשערנאביל דבריהם, שלח מיד לקרוא את בנו הגדול הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע, ואמר לו: "ראה בני ההוצאות הגדולות ואתה הוא הגדול שבבנים, לכך רצוני שתשא בעול הוצאות הבית, ותסע על פני העיירות לאחב"י לקבץ מהם מעות". שאל רבי אהרן "להיכן אסע?". אמר לו המגיד מטשערנאביל "לעיר פלונית". שאלו רבי אהרן "איך אסע למקום שכולם מתנגדים, הרי לא ישאו לי פנים כלל". אמר לו אביו "תסע לשם וה' יהיה בעזרך", ופטרו לשלום.

ואכן הרה"ק רבי אהרן נסע לשם, ומיד עם הגיעו סר לביתו של המרא דאתרא דשם, ובאמצע שיחתם הראה לו הרב בגמרא על איזה סוגיא שהוא מאוד מתקשה בדברי התוס' שם, ואמר לו הרב "אם תוכל לפתרו לי, אכבדך מאוד". ויחל הרה"ק רבי אהרן לעיין בדברי הגמרא והתוס', ואחר זמן קצר נענה ואמר פשט הסוגיא, והרצה כל דברי התוס' בטוב טעם ודעת הפלא ופלא. הרב כשמעו זאת ותפעם רוחו מרוב התפעלות, והלך לאנשי העיר וגייס סכום גדול מאוד, וכבד אותו ביותר.

אחר השבת, טרם שנפרדו, פנה הרב להרה"ק רבי אהרן, ובקשו שיבאר לו שוב את דברי התוס', כי שכחם. ויאמר לו רבי אהרן: "הנה דברי התוס' קשים הם עד למאוד, וכשעיינתי ראיתי את הקושי שבדבר, חשבתי לעצמי הלוא אבי הקדוש שלחני לכאן,

המשך בעמוד הבא...

ואמר לי שה' יהיה בעזרי, וא"כ איך יתכן שיהיה לי בזיונות, ולכך נתגלה בעל התוס' אלי וגילה לי בעצמו את הפשט שאמרתי לך, אך עתה איני חוזר על זה עוד".

לימים סיפר הרה"ק רבי אהרן זי"ע בעצמו סיפור זה, היה זה אחר נישואי אחיו הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע, שנהיה לחתן אצל הרה"ק רבי וועלוויל מקאוולא זי"ע (לבית נעשכיז), ואחר נישואיו התעוררו בעיות בשלום בית, אחר שחותנו טען כנגדו שאינו רואה אותו לעסוק בתורה כדבעי, והרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע, שלח את בנו רבי אהרן, להשכין שלום בין החתן לחותנו, ורבי אהרן סיפר לרבי וועלוויל מקוואלא את כל הסיפור הנ"ל. וכששמע זאת הרה"ק מקוואלא נחרד מאוד, ונענה ואמר "עם יהודים כאלו שבעלי התוס' מתגלה להם, איני מתחיל" והשלום והשלווה חזרו לשרור שם.

(כ"ק אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, מנורת אהרן)

*

בשמחת נישואיו של הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע (עם בתו של הרה"ק רבי דובער מליובאוויטש זי"ע), היה כ"ק אדמו"ר מהר"ש (רבי שמואל מליובאוויטש) נבג"מ תינוק קטן, ובהיותם שם נעשה חולה מאוד, ובאה אמו - הרבנית של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק נבג"מ ואמרה לו שהיא רוצה לילך אצל הרה"ק רבי מאטעלע (המגיד) מטשערנאביל זי"ע לבקש ממנו ברכה עבור התינוק. ואמר לה הצמח צדק נבג"מ "אם את רוצה לילך, תלכע".

הרבנית הלכה אצלו, וקיבל אותה בכבוד גדול, ובירך אותה ואת התינוק, והנה באותה עת עמד לפניו קערה עם מרק, ואמר להרבנית שיתנו להתינוק שני כפות משיירי מאכלו, ואז הוא יבריא, ואמר עוד "הייתי הולך בעצמי, אך מחמת שהנני זקן וחלוש, אין בכוחי לילך, לכך אשלח את בני רבי אהרן (מטשערנאביל) והוא יהיה כמו שאני בעצמי הייתי הלך ונותן להתינוק". ואכן רבי אהרן הלך וראה את התינוק, ונתן לו מהמרק כנ"ל, והבריא בעזרתו ית"ש.

(ליקוטי סיפורים מרנ"מ פערלאוו מחסידי ליובאוויטש)

*

פעם פקדה את העיירה טשערנאביל סופת שלגים ורעמים קשה, מיד באו עשירי העיר לפני הרה"ק רבי מרדכי זצ"ל מטשערנאביל והתחננו על נפשם, באמרם שאם חלילה לא תפסק סופת השלגים, ישארו אביונים חסרי כל. אמר להם הרבי, שאם ימציאו לידיו סכום זה וזה (לצדיקים נסתרים שהיה מפרנס), יסע מחוץ לעיר והכל יפסק. נתנו לו העשירים כאשר דרש, והוא עלה על העגלה ונסע מחוץ לעיר, שם פתח בנעימה ואמר את הפסוק (שמות ט', כ"ט) "כצאתי את העיר אפרוש את כפי אל ה' הקולות יחדלון" וכו', באותו רגע נתבהרו השמים ונעשה הכל בסדר.

(הג"ר נח גד ווינטרויב זצ"ל, בישישים חכמה)

*

סיפר כ"ק הגה"צ רבי יהודה מסטיטשין זצ"ל: הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע היה נוהג לבקש מאנשיו הרבה כסף שהיה נקרא 'אויסביטן', וגם היה אצלו עסק גדול למנות את הכסף שקיבל. ומנהגו היה שקיבל אנשים בפרטיות, ואחר זמן היה עושה הפסק בקבלת קהל, וסגר הדלת, ואח"כ פתח והיה מקבל עוד אנשים ושוב סגר, וכך חזר הדבר כמה וכמה פעמים. והחסידים היו אומרים שבזמן שהמגיד יושב סגור בחדרו, הוא עוסק בענינים גדולים.

פעם היה באיזה מקום, והיה שם מתנגד שלא האמין לדברי החסידים, ורצה לראות בעיניו מה הרב המגיד עושה בחדרו בעת ההסגר. והקדים להיכנס לחדר, והחביא עצמו באיזה מקום שם בחדר, והנה ראה שהגבאי סגר הדלת, והרבי מתחיל למנות את הכסף שצבר, ומסדרו שם עם הגבאי, ושח הרבי עם הגבאי איך שצבר היום כסף הרבה, אח"כ פתח שוב וקיבל עוד אנשים, ושוב נסגרה הדלת.

ובתוך כך, שמע המתנגד ההוא ממקום מחבואו, איך שנכנסו כמה נשמות והחלו לדבר עם הרבי, והמתנגד הכיר את קולם שהם היו אנשים מעירו שכבר נעדרו מן העולם, ובאו לבקש תיקונן, והוא נתמלא פחד. ושמע איך שהרב המגיד מטשערנאביל טען לאחד מן הנשמות, שאין בידו להושיעו, יען שמעולם לא נתן לו הלה פרוטה אחת. ובתוך כך אמר הרב המגיד לאותה נשמה, יש לי עצה עבורך, שתלך לנשמה אחרת שנתן לי מעות בחייו, ותבקש מנו ער זאל דיר עפעס שענקן (שיתן לך משהו) ממה שהיה מהנה אותי, ותאמר לו שאני ציויתי. אמרה לו הנשמה, הרי ההוא לא יאמין ליז אמר לו הרב המגיד אני אשלח עמך עדות, וקם ממקומו וניגש למקום מחבואו של המתנגד, והוציאו משם, ואמר לו הרב המגיד: לך עם נשמה הזאת לבית החיים לקברו של נפטר פלוני, ותאמר לו שאני ציויתי וכו'. נתמלא המתנגד פחד, ונתן לו הרב המגיד מקלו, ואמר לו: בזה תלך ואל תירא כלל.

(מפיהם ומפי כתבם, עמ' ל"ו,
בשם הגה"צ רבי מרדכי זילבער שליט"א מסטיטשין)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן / מתוך "תפארת ישראל", אנטווערפן

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואלת מלכה זבירין: האם בחג השבועות, הלכות ההפרדה שבין מאכלי חלב למאכלי בשר שונות משאר ימות השנה?

תשובה: בספר 'נועם אלימלך'[א] כתב 'וגם אנחנו בחג השבועות התירו לנו חז"ל שלא להמתין אחר הגבינה השיעור כמו בשאר ימות השנה' וזאת משום שבחג השבועות אנו מראים את עצמנו בבחינה של מלאכים בשעת מתן תורה, ומצינו שהמלאכים אכלו אצל אברהם אבינו חלב ובשר, עכת"ד.

ומבואר מדבריו שבחג השבועות יש יותר מקום להקל בענייני ההמתנה שבין חלב לבשר שלא כבשאר ימות השנה, אמנם לא ברור בדבריו לאיזו 'קולא' הוא מתכוון.

כמן כן יש לציין למה שמביאים משמו של הגה"ק רבי אברהם מטשכנוב זצ"ל[ב] שבחג השבועות היה מורה שאפשר לאכול מאכלי חלב אחר בשר גם ללא המתנה של שש שעות אם ישן באמצע שנת צהריים כיוון ששינה גורמת עיכול. ומבואר שגם הוא סבר להקל בחג השבועות בהלכות אלו יותר משאר ימות השנה[ג].

אמנם כנגד זה עומדים לעינינו דבריהם המפורשים של גדולי הפוסקים, הפרי מגדים והמשנה ברורה[ד] שיש ליזהר בחג השבועות בכל עניני ההמתנה, כמו בשאר ימות השנה ושלא לצאת שכרם בהפסדם[ה].

ויש להוסיף דהנה כתב ה'בית הלוי'[ו] שהטעם שאוכלים מאכלי חלב בחג השבועות הוא משום שהמדרש[ז] מספר שהמלאכים טענו שהם צריכים לקבל את התורה, ואמר להם הקב"ה שאין הם ראויים לקבל את התורה משום שלא שמרו על מה שכתוב בתורה 'לא תבשל גדי בחלב אמו' כשהיו אצל אברהם אבינו ואכלו בשר וחלב[ח], ואילו תינוק שלהם (של בני ישראל) כשבא מבית הספר ואימו נותנת לו פת ובשר וחלב אומר לה 'היום לימדני רבי לא תבשל גדי בחלב אימו' ומבואר שבזכות הזהירות של בני ישראל מתערובת חלב ובשר זכו לקבל את התורה, ומכאן יצא המנהג לאכול מאכלי חלב בחג השבועות כדי להראות את הזריזות וההרחקה שאנו נוהגים בין אכילת בשר לאכילת חלב ולהפך, ולהוכיח בכך שאנו ראויים לקבלת התורה. ומובן שלפי טעם זה אדרבה בחג השבועות יש יותר מקום להקפיד בענייני ההמתנה שבין בשר וחלב ולא להפך.

ולהשלמת העניין אזכיר את ההלכה באשר להפרדה שבין מאכלי חלב[ט] למאכלי בשר, שעל פי השולחן ערוך' אפשר לאכול מאכלי בשר אחר מאכלי חלב באותה סעודה ללא המתנה של זמן ובלבד שייטול ידיו[יא] ויקנח וידיח את פיו, אמנם רבים נוהגים להמתין זמן של מחצית השעה או שעה וכן להסתלק מהסעודה החלבית על ידי 'ברכה אחרונה' ורק אז לאכול מאכלי בשר, והוא על פי דברי הזוהר הקדוש בפרשת משפטים'[יב].

א - פרשת משפטים על הפסוק 'לא תבשל גדי בחלב אמו'
ב - עיין ספר 'פסקי תשובות' סימן תצ"ה הערה 73, וע"ע שו"ת 'תשובות והנהגות' ח"א סימן תל"א שהביא שמועה זו מבלי להגבילה דווקא לחג השבועות.
ג - ועיין עוד בבאר היטב סימן תצ"ד ס"ק ח' מה שמביא בשם ה'כל בו', ומה שכותב על כך ה'חק יעקב'.
ד - סימן תצ"ד ס"ק י"ז.
ה - וע"ע פמ"ג ליו"ד סימן פ"ט משב"ז ס"ק ג'.
ו - בפרשת יתרו.
ז - מדרש תהילים מזמור ח'.
ח - ועיין בספר ברכת פרץ על התורה פרשת וירא.
ט - ואין הדברים אמורים לגבי מה שמוגדר הלכתית כ'גבינה קשה'.
י - יורה דעה סימן פ"ט.
יא - ויש מקילים שלא ליטול ידיו אם אינו אכל בידיו אלא בעזרת מזלג וכדו'.
יב - ואולי זו כוונת הנעם אלימלך שאף שמי שמחמיר כזוהר בחג השבועות יכול להתנהג עפ"י המבואר בשולחן ערוך.

שביבים
/ שאול שיף

מקור המנהג להתיז איש על רעהו מים בחג השבועות

להלן רשימתו התורנית של הרב רן יוסף חיים מסעוד אבוחצירא, מח"ס מריח ניחוח / עפולה.

עמדתי ואתבונן בעניין המנהג שנהגו עמך בית ישראל לשפוך אחד על השני מים ביום חג השבועות. ואם כי יוצאים מזה הרבה מכשולות כגון איסור סחיטה והשקיה, בכל זאת מצווה עלינו למצוא מקור למנהג שנהגו בו עם ישראל, שהרי אין מנהג ללא מקור, וזה החלי בס"ד:

מצאתי בספר "ארזי הלבנון" (להרה"ג שמעון וענונו שליט"א) ח"א, בערך רבי אבא אלבאז (עמ' 3) וז"ל: בספר "היכל הקודש" כתב שנהגו כל ישראל להתיז מים זה על זה ביום השבועות, וגם כן טובלים בטבילה, או טהרת ט' קבין קודם שחרית לזיכרון טל התחיה שהיה יורד עליהם בהר סיני ביום מתן תורה, עכ"ל.

העולה מדברי קודשו שמנהג זה של להתיז מים אחד על השני היה נוהג קודם שחרית והוא לזכרון טל התחיה שהיה יורד על עם ישראל ביום מתן תורה, וא"כ עדיין אין אנו רואים בדבריו שיש לנהוג מנהג זה במשך יום השבועות אלא דווקא קודם שחרית.

עוד מצאתי בס"ד בקובץ "תנובות שדה" (בהוצאת המכון למצוות התלויות בארץ שע"י הרב שניאור זלמן רווח שליט"א) גיליון 84 (סיון -תמוז תשס"ט) הובא שם מאמר מאת הרה"ג רבי שלמה משה עמאר שליט"א הרשלא"צ והרב הראשי לישראל, ובתוכו לקט מהלכות ומנהגי חג השבועות ובעמוד טז' (אות י') כתב וז"ל: וברוב בתי הכנסת של יוצאי קהילות מרוקו נהגו לקרוא הכתובה הנדפסת במחזורים בעת הוצאת ס"ת וקוראים אותה בנעימה ובניגון שבו קוראים הכתובה בחתונה, ואחר הצהרים מתאספים בבתי הכנסת ברוב עם הדרת מלך לקרוא האזהרות הנ"ל (א"ה ריחמ"א כוונתו לאזהרות של הר"י בר ראובן, וכמו שהביא לעיל עיי"ש בקובץ) ומגילת רות, ונאספו שמה כל הבקיאים בקריאת האזהרות של הר"י בר ראובן ז"ל בדקדוק

ובניגון כראוי, וכשאחד טועה משיבין אותו כל הנאספין וצריך לחזור לראש אותו הקטע, וכן נהגו שמי שהגיע תורו בפיסקא אחרונה של האזהרות זורקים עליו מעט מים, ושמעתי באומרים לי שטעם זריקת המים הוא לסימנא טבא שנזכה לתורה שנמשלה למים ומזה נשתרבב המנהג בכמה מקומות שזורקים מים זה על זה בשבועות, ומיעוטו יפה ויש מפריזים על מדתם בזה עד שבאים לכמה מכשולות ח"ו וכמו שכבר העיר בזה הגאון הוד יוסף משאש ז"ל במים חיים (סימן רט"ז) יע"ש, עכ"ל.

והנה העולה מדבריו שנהגו מנהג זה בצהרים בעת קריאת האזהרות והוא לסימן טוב שנזכה לתורה שנמשלה למים, ומזה נשתרבב המנהג שזורקים מים אחד על השני ביום חג השבועות, וראוי למעט במנהג זה שיוצא ממנו כמה מכשולים, וכמו שהבאנו לעיל, ולכן אם רואה אדם שאנשים שמגזימים בקיום מנהג זה, יוכיח אותם בלשון רכה להימנע מלנהוג במנהג זה יתיר על המידה, והעיקר שידעו על מה נוסד מנהג זה והוא שנזכה לתורה שנמשלה למים, וב"ה יתברך ובישועתו נאריך עוד בבירור מנהג זה.

"ונהרו החסידים להרבנית"

בהסכמות לספר "מנורת הזהב" שבו נקבצו מתורותיו של רבי משולם זיסל מאניפולי זי"ע, אחיו של רבי אלימלך מליז'נסק זי"ע, מובא כדלהלן:

שם אשתו בזיווג ראשון לא אדע. ובנו מאשתו הראשונה היה הרב הצדיק הר' הירש מענדל זצלה"ה אשר דר ומנוחתו כבוד בעיר דינאוויץ פלך פאדאליע. שם אשתו בזיווג שני היה הענדיל, וילדה לו לעת זקנתו את בנו הרב הקדוש כמלאך ושרף מו"ה ישראל אברהם אבד"ק טשארנאוסטראה. ונסתלק בן מ"ב שנים, ומנוחתו כבוד בעיר הנ"ל, והוא ג"כ פלך פאדאליע. ואביו הקדוש העיד עליו שהוא נשמת חזקיה מלך יהודה. שם אשתו ציזיא חנה בת הרב הקדוש, צדיק יסוד עולם מוהר"ר זאב וואלף זצוקללה"ה מטשארנאוסטראה, שנסע בערך בשנת תק"ן לארץ הקודש, ונתישב בטבריה. עה"ק תובב"א. והאריך ימים שם עד שנת תקפ"ג. הוא תיקן הכוללים באה"ק, ובחו"ל תיקן הנדבות על רבי מאיר בעל הנס לחיזוק הישוב בארץ הקודש.

הרבנית הצדקת ציזיא חנה נ"ע אשת הרב אא"ק מוהר"ר ישראל אברהם זצלה"ה נהגה ברבנות אחרי פטירתו ונהרו החסידים להרבנית הנ"ל כבחיי אישה הרב הצדיק הנ"ל.

פעם אחת שבת הרב אא"ק וכו' מו"ה מרדכי מ"מ דק"ק טשארנאבול בטשארנאוסטראה והלך לסעודה שלישית לשולחן הרבנית הנ"ל. ובשנת תקצ"א עלתה לארץ הקודש ובשנת תקצ"ג בעת הרעש נהרגה רחמנא ליצלן בעיר טבריה תובב"א...

והוי דן את כל האדם לכף זכות

שלושה סיפורים מחיי היום יום:

שמו היה יהוד'לה. בחור צעיר, חייכן, מקבץ נדבות. בכל יום היה מופיע עם כובע הברט שלו באולם בנימין בבית הכנסת הגדול בתל אביב לתפילת מנחה וערבית ומושיט ידו לנדבה.

באחד הימים ניגשתי אליו ושאלתי אותו: "יהוד'לה, אני לא מבין, אתה הרי בחור צעיר ממש, הלא תבוש לקבץ נדבות? מה לך ולמעשה הזה, הרי היום חסרות ידיים עובדות..."

יהוד'לה לקח את ידי הניחה על לבו לכמה שניות ומיד נסוגותי לאחור: הדופק היה מהיר ביותר והולמני. "אני חולה לב, אין עבודה שאני יכול לעבוד בה זולת קיבוץ נדבות כדי שיהיה לי ולאמי מה לאכול. הלב שלי "דפוק" לגמרי. אני בקושי נושם".

❊

השעה היא שעת שקיעה ממש. רגע השקיעה ממש. באחד המניינים לתפילת מנחה באיצקוביץ', בני ברק, עומד אברך חובש כיפה סרוגה ומיישר את התפילין של ראש ובודק את הזוויות של תפילין של יד, וכעבור שתיים שלוש דקות מסיר את התפילין.

נפגשנו ברמזור של רחוב רבי עקיבא/ הרב שך. שאלתי אותו: הנחת כעת תפילין של רבנו תם. "לא, של רש"י". "ממש בגבול השקיעה. רש"י?" אמרתי לו. "כן, לצערי. הייתי חייב להיות ליד מיטת אמי החולה. חולה מאוד, ולסעוד אותה עד עכשיו, ולצערי רק עכשיו אחותי החליפה אותי. ממש בשנייה האחרונה עוד הספקתי בסייעתא דשמיא להניח תפילין...

❊

בדרך כלל הוא היה מופיע דבר יום ביומו בשיעור של הדף היומי, בשעות הבוקר המוקדמות. בשלב מסויים החל להיעדר ממספר שיעורים. על רקע זה, החלו חבריו שולחים לעברו עקיצות ובדיחות. והוא חייך וגם לא נשאר חייב. במקום העקיצות שאלתי אותו ישירות מה עובר עליו. והנה מסתבר, כי הוא בולע מסיבות בריאותיות סוג מסויים של גלולה שמשבשת לו לעתים קרובות את מערכת העיכול, והוא המקפיד על הלכות נקיות, נזהר שלא ללמוד כשההלכה אינה מאפשרת זאת...

והוי דן את כל האדם לכף זכות.

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל: gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net